
Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Landsbygdsriksdagen tema i nyaste numret av Sverigebladet
- Vårdkommuner, samarbetskommuner, regionkommun eller en enda kommun – fyra alternativ för åländsk kommunindelning
- Programskrivandet på agendan då landsbygdsaktörer samlades till träff
- Landsbygd på hustak – grön oas åtta våningar upp
- Först stängs byskolorna, sedan bybutikerna, posten ...
- Läs även detta: **Energikloka affärskoncept – vinnarna utsedda vid Peloton Innovation Camp* **Närproducerat går åt som smör i solsken* **En dag för vindkraften hålls i Vasa* **Matevenemang i Helsingfors samlar över 140 när- och ekomatproducenter* **Lokala lösningar för välfärd på den glest bebodda landsbygden behandlas på seminarium i Helsingfors*

Cit: ***"Vi har välfungerande kommuner i dag, men förväntas göra (kommun)utredningar som leder till slutsatsen att vi gör fel."***

Malax avgående kommundirektör Mats Brandt som menar att kommundirektörer utmålas som en grupp som bara tänker på sig själva (Vasabladet 9.6).

"Kommunreformatörerna får en signal att gemenskapen i ett närsamhälle och närdemokratin är oerhört viktiga. En kommun handlar inte bara om en övergripande struktur, utan lika mycket om förbindelser mellan människor."

Mikael Kosk som menar att det intressantaste resultatet i tjänstemannacentralen FTFC:s enkät om i vilken slags kommun människor vill bo, är att gemenskapen värderas högst av allt. Det finns orsak till bekymmer om gemenskapen uppfattas så att den inte inbegriper dem som på något vis är olika (Hufvudstadsbladet 14.6).

"Närdemokratin är som ämne utmanande och som begrepp svårt."

Projektforskare Riia Metsälä som intervjuat tjänstemän och förtroendevalda. Termen tycks närmast höra till byarnas frivilliga föreningsverksamhet. Metsälä är involverad i ett projekt vid Levón-institutet vid Vasa universitet om byarna, städerna och landsbygdens närdemokrati (informationsblad (1/2012) från Vasa universitets Levón-institut, http://www.uvasa.fi/levon/julkaisut/lehti/levon12_1_netti.pdf).

LANDSBYGDSRIKSDAGEN TEMA I NYASTE NUMRET AV SVERIGEBLADET

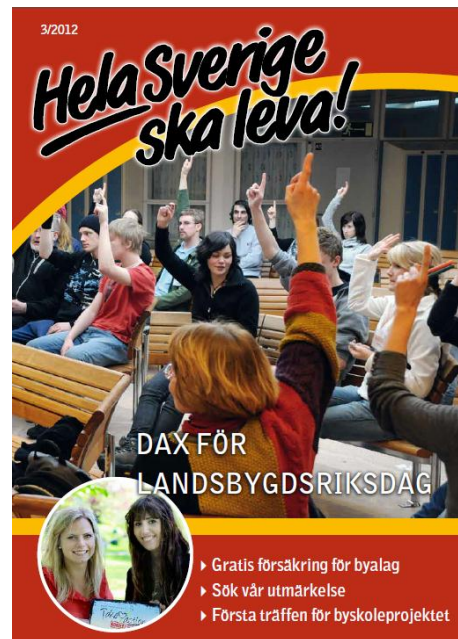
"I Blekinge vill vi visa lite mer av vilka som verkligen bygger landet och samtidigt också gör jobbet", säger projektledare för årets Landsbygdsriksdag Claes Becklin, som ibland undrar hur det skulle se ut i Sverige om alla människor som arbetar ideellt på olika sätt, inte fanns. Den bild som då dyker upp i hans huvud, är en bild av ett väldigt kargt och fattigt Sverige.

Alla dessa människor som gör sin del, och som är en del av civilsamhället, betyder otroligt mycket för att man skall kunna ha tillgång till service, kultur, idrott och annat som berikar livet. Enligt Becklin ger kommunbesök och seminarier under årets Landsbygdsriksdag ett litet smakprov på vad alla dessa människor gör, och vad det betyder lokalt för människorna som bor på landsbygden eller i städernas förorter. Bland ämnena i Riksorganisationen Hela Sverige ska levas (HSSL:s) färskaste nyhetsblad, med alltså temat Landsbygdsriksdagen i Blekinge 6-9.9, kan man bl.a. läsa om följande:

- Ledaren: Hur bygger vi landet och vem gör jobbet?
- Ungdomars idéer tas tillvara i Blekinge
- Nya trenden Rural urbanism
- Varför åker du till Landsbygdsriksdagen (bl.a. miljöminister Lena Ek åker och berättar varför)?
- Tingsrydgruppen ordnade pengar med crowdfunding

Nyhetsbrevet (nr 3/2012) finns att läsas på HSSL:s hemsida under webbadressen http://wpmu.helasverige.se/files/nyhetsbladet_juni2012_web.pdf.

Hela Sverige-bladet publiceras fyra till fem gånger om året och sänds ut per post och e-post. I allmänhet publiceras ett av årets nummer enbart digitalt.

VÄRDKOMMUNER, SAMARBETSKOMMUNER, REGIONKOMMUN ELLER EN ENDA KOMMUN – FYRA ALTERNATIV FÖR ÅLÄNSK KOMMUNINDELNING

Stark företagsamhet och hög sysselsättning har skapat välstånd, men med en åldrande befolkning blir förutsättningarna för att finansiera välfärden snart sämre på Åland. Hittills har öriket kunnat behålla sin struktur med 16 kommuner, men för en kort tid sedan presenterade landskapsregeringen en tjänstemannautredning med förslag till förändringar. Enligt ordföranden i den arbetsgrupp som står bakom rapporten, Robert Sundström, är kommunindelningen till viss del en generationsfråga. De äldre är mer skeptiska och har mycket av sin identitet i hemkommunen, medan det för de yngre är viktigare att servicen fungerar.

Arbetsgruppen lyfter fram fyra alternativ:

- *Världkommuner* – några ekonomiskt och personalmässigt starka kommuner utför vissa uppgifter för andra s.k. särkommuner, t.ex. specialomsorg och barnskydd.
- *Samarbetskommuner* – en form av kommunalförbund som kan ta hand om mer omfattande uppgifter som specialomsorg, missbrukarvård och avfallshantering, medan primärkommunerna bl.a. har kvar barnomsorg och grundskola.
- *Regionkommun* – en resursstark direktvald huvudman för alla tyngre kommunala uppgifter. Den kan även ta över hälso- och sjukvården, samt gymnasieutbildningen från landskapsregeringen, en motsvarighet till landstingen i Sverige.
- *En enda kommun* – dagens 16 åländska kommuner går samman till en kommun som samlar alla resurser, och som även kan ta över tyngre uppgifter som hälso- och sjukvården, samt gymnasieutbildningen från landskapet.

En parlamentarisk kommitté ska ta tag i frågan från årsskiftet, men före dess bör politikerna ha enats om att gå vidare med ett par av alternativen, menar Sundström. Eftersom inrättandet av regionkommuner skulle skapa tre direktvalda nivåer, har detta avfärdats i debatten om den nationella kommunreformen. Men för Åland kan det ändå bli aktuellt. Landskapsregeringen har nämligen rätt att fatta beslut i indelningsärenden, oberoende av hur den nya kommunstrukturen blir i övriga Finland. *Uppgifterna är från en artikel i Gränsbrytning – Analys av Regioners Omvärld för Europas Beslutsfattare (7/2012), skriven av Torbjörn Tenfält.*

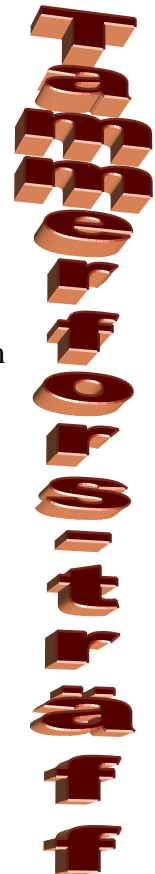
PROGRAMSKRIVANDET PÅ AGENDAN DÅ LANDSBYGDSAKTÖRER SAMLADES TILL TRÄFF

När de tvåspråkiga LAG:en och regionala byaföreningarna samlades till en ”Tammerfors-träff” 1.6 handlade agendan om Leader/de lokala utvecklingsgrupperna inför nästa programperiod. I detta ligger många utmaningar, t.ex. det s.k. stads-Leader, flerfonds-Leader och möjligheterna att samarbeta inom Svenskfinland. Nätverksombudsman Hans Bergström inledde träffen med att bl.a. berätta att i nästa landsbygdsprogram finn inga pelare utan sex områden, att de regionala framtidsworkshoparna skall ligga till grund för programperioden och att Leader-grupperna får stor vikt i denna. Men vad gäller Leader, finns många frågor: Vilka grupper skall vara med? Hur skall Leader se ut och hur mäts kvalitén inom arbetet. Bergström kunde även berätta att det skall tas ett nationellt beslut om hur man kan använda medel ur andra fonder för Leader. Som avslutning ville Bergström veta deltagarnas synpunkter på landsbygdsnätverket och landsbygdsnätverksenheten. Nätverksenheten kommer antingen att fortsätta som hittills inom jord- och skogsbruksministeriet, eller inom Landsbygdsverket, eller under en annan organisation. Bland deltagarna fanns synpunkter om att nätverksenheten skulle fortsätta enligt dagens modell – onödigt att börja om från ruta ett. Följande på agendan handlade om dagsläget för planeringen av Leader-programmen, där verksamhetsledarna fick beskriva processen och de eventuella resultat man har klara, samt vilka åtgärdshelheter som kunde vara aktuella att göra gemensamt i Svenskfinland. Som sista programpunkt redogjorde landsbygdsutvecklare Peter Backa om situationen/problemen för Leader-liknande verksamhet i städerna. Informationsmöten skall hållas i Vasa, Åbo och Helsingfors i mitten av augusti för att påverka saken. Nästa möte för landsbygdsaktörerna blir 25.9.

Svensk Byaservice stod som arrangör för mötet. De som sammankallas till mötena är representanter från de tvåspråkiga aktionsgrupperna (I samma båt – samassa veneessä ry, Pomoväst rf, SILMU ry och Aktion Österbotten rf) och de regionala byaföreningarna (Varsinais-Suomen Kylät ry – Egentliga Finlands Byar rf, byaverksamheten inom Aktion Österbotten, Västnylands Byar rf och Östra Nylands Byar rf), samt Svenska Temagruppen (SveT) inom landsbygdsutveckling och Finlands öar rf – Suomen saaret ry (FÖSS). Leader Åland rf kommer även att inbjudas till höstens möte.

LANDSBYGD PÅ HUSTAK – GRÖN OAS ÅTTA VÅNINGAR UPP

Att odla inne i städerna är en trend som blir allt populärare. Här finns även många oanvända ytor, alltså hustak som går att använda för just takodling. Det relativt nystartade conviviet Slow Food Helsinki har i vår skapat en grön oas åtta våningar upp på kulturcentret Kabelfabrikens tak i Gräsviken i Helsingfors. Under 180 grader himmel och med utsikt över havet och Drumsö har trädgårdsentusiasterna placerat trälåror fyllda med ekologisk jord för odling av uppskattningsvis ett femtiotal ätliga växter – allt från potatis, gräslök och rabarber till curryört, tagetes och salvia. I en av säckarna kommer det även att växa en peruansk potatissort med sjutusenåriga anor, Mayan Gold, som kommer att få växa i tång som plockats

på stranden. I yttersta skärgården odlade man nämligen förr i tiden potatis på det här sättet. Området man odlar på är uppemot 170 kvadratmeter stort, men utmanande eftersom det ofta blåser invid havet. Föreningarna från staden anser man sig inte behöva oroa sig över. Luften är bra vid havet och när växter får i sig tungmetaller, så är det oftast från jorden som de får den. Slow Food Helsinki kommer sedan att ställa till med skörde-fest 23.9 på Kabelfabrikens innergård. Då hoppas trädgårdsentusiasterna att även regionens bönder skall visa intresse. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Cia Hemming, i tidningen Landsbygdens Folk (8.6). Se även text om att intresset för cityodling nu har nått stadshuset i Helsingfors. En grupp kvinnor i fullmäktige har slagit sig samman och anlagt blom- och grönsaksrabatter på stadshusets egen tjänstemannaterass, <http://svenska.yle.fi/artikel/2012/06/13/tomatodlingar-pa-helsingfors-stadshus>.*

Uppgifterna är från en artikel, skriven av Cia Hemming, i tidningen Landsbygdens Folk (8.6). Se även text om att intresset för cityodling nu har nått stadshuset i Helsingfors. En grupp kvinnor i fullmäktige har slagit sig samman och anlagt blom- och grönsaksrabatter på stadshusets egen tjänstemannaterass, <http://svenska.yle.fi/artikel/2012/06/13/tomatodlingar-pa-helsingfors-stadshus>.

FÖRST STÄNGS BYSKOLORNA, SEDAN BYBUTIKERNA, POSTEN ...

I en kommentar till att Skaftung i Kristinestad blir utan bybutik och post, skriver Mikael Wiklund (återgett här under) om att hamna i ekorrhjulet på tidningen Syd-Österbottens webbdebatt på sydin.fi, <http://www.sydin.fi/Story/?linkID=199462>.

Först stängs byskolorna. Sedan stänger bybutikerna, eftersom en betydande del av skolkökens inköp sker just via bybutiken. Och då försvinner även i många fall posten. Och i samma veva dras bankkontoren in, eftersom ingen mera åker ner till byn för att handla och på samma gång sköta bankärenden.

Sedan flyttar ungdomarna bort från byarna till storstäderna, eftersom där hemma i byn inte längre finns den service som de behöver (skola, bank, post, butik). Inga nya företag som kan ge arbetsplatser grundas mera ute i byarna, eftersom där inte längre finns de ungdomar och nytänkande som skall hålla landsbygden levande.

Beslutsfattarna i småstaden bekymrar sig över den minskande populationen ute i byarna och drar in fler byskolor, och ekorrhjulet är ett faktum.

LÄS ÄVEN DETTA

Energikloka affärskoncept – vinnarna utsedda vid Peloton Innovation Camp

Vinnarna för innovationslägret

Peloton Innovation Camp

Kaustinen i Kaustby 5-7.6 blev

tre mycket olika startup-koncept

för energiklok affärsverksamhet: Energiäisännöitsijät (Energidisponenterna), Kasvihuone supermarketissa (Växthus i supermarket) och Piha Katolle (Gård på taket), medan konceptet Peltodiili (Åkerdealen) belönades med ett hedersnämmande. Vinnarna belönas med en av Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra för ändamålet speciellt skapad ”startup-fabrik”, i vilken Sitra tar med kapitalinvesteringsföretag, ängelinvestering och representanter för offentlig finansiering, vilket gör att teamet kommer igång som tillväxtföretag. Under den avslutande tredagarsspurten smidde man ur de goda idéerna totalt åtta affärsverksamhets-

koncept, vilka förändrar samhället i en energieffektivare riktning om de genomförs. Innovationslägret arrangerades av jord- och skogsbruksministeriet, landsbygdsnätverket, Sitra, arbets- och näringsministeriet, nätverket Innovaatio ja osaaminen, Kaustby ekonomiska region, Kaustby kommun, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, ProAgria, MTK och KP24. Demos Helsinki fungerade som organisatör av lägret. *Länkar till mer info finns (på finska) på http://www.landsbygd.fi/sv/index/kommunikation/nyheter_och_meddelande/peloton_innovatio_n_camp_kaustinen.html.*

Närproducerat går åt som smör i solsken

Närproducerat går åt som aldrig förr, intygar köpmän på Kimitoön som, åtminstone enligt egen utsago, köper upp så gott som allt jordbrukarna erbjuder. ”Det finns en stor efterfrågan. Närproducerat är en verklig trend just nu. Tomater, gurka, vattenmelon, bär, bröd, mjöl, kött, fisk ... allt går åt”, intygar Kim Tamminen som har hand om den lokala S-affären i Kimito och Tobias Eriksson som är köpman vid ortens K-affär. Att få tomater och andra grönsaker sålda är

inte ett problem, menar Johan Kinos som hör till de odlare som både säljer själv av sina produkter, men som också säljer till de lokala butikerna. I sin kiosk i Dragsfjärd säljer han också andra odlares produkter, allt från korv till mjölk går åt. I första hand handlar närproducerat om råvaror, men småskalig förädling finns också. Rigmor Tuominen, som för ett år sedan startade småskalig produktion av thailändsk mat med råvaror från Kimitoön, tror att det finns en marknad för lokala förädlade produkter. Själv har hon nu på gång ett försök med inlagda abborrhävar. Kunderna köper gärna produkter från den egna orten och både odlare och köpmän verkar nöjda med samarbetet, men ur köpmännens synvinkel innebär många små odlare ändå mera arbete med beställningar och leveranser. Ibland är även volymerna små. Det kunde löna sig för odlarna att samarbeta och tillsammans koordinera t.ex. distributionen, menar Eriksson. *Uppgifterna är från (11.6) webbplatsen [svenska.yle.fi](http://svenska.yle.fi/artikel/2012/06/11/narproducerat-har-strykande-atgang) och finns under adressen <http://svenska.yle.fi/artikel/2012/06/11/narproducerat-har-strykande-atgang>.*

En dag för vindkraften hålls i Vasa

Vid Merventos vindturbin i Sundom, Vasa hålls 15.6 ett vindkraftsevenemang, *Global Wind Day 2012*. Man kan bekanta sig med Merventos vindturbin, t.ex. turbinstationen och tornet, träffa branschfolk och diskutera vindkraften, eller diskutera markägarfrågor med Österbottens svenska producentförbund (ÖSP). Det ges även förevisning av småskalig vindkraft och teknik inom förnyelsebar energi. *För mer info och förfrågningar se http://www.vindkraft.fi/public/index.php?cmd=smarty&id=106_lse.*

Matevenemang i Helsingfors samlar över 140 när- och ekomatproducenter

Evenemanget *Delikatessernas Finland (Herkkujen Suomi)* samlar över 140 när- och ekomatproducenter och över 40 ölmärken från 18 landskap till Järnvägstorget i Helsingfors 23-25.8. Besökarna har även möjlighet att ta del av matrelaterat program och olika inslag av musik, samt tillfälle för köp av livsmedel och små matportioner från landskapsavdelningarna, att avnjutas i *Syystober*-tältet. Jämsides med matavdelningarna presenteras olika organisationer med anknytning till matproduktionen, såsom Föreningen Matinformation, jord- och skogsbruksministeriets Kvalitetskedja, agrikultur-förstvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors universitet, Maa- ja kotitalousnaiset, Martat, Luomuliitto och Pro Luomu.

Evenemanget erbjuder ett stort urval av program. Under Konstens natt utför Liisa Ruuskanen en matteaterperformans på programscenen, och samma kväll väljs Finlands bästa öl i Syystober-tältet. Dagligen grillas och bakas rågbröd på programscenen. *Delikatessernas Finland* arrangeras av Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Landsbygdspolitiska samarbetsgruppens temagrupp Mat-Finland, *Äkta Smak II*-projektet, Småbryggeriföreningen och Lammin Sahti. Evenemanget är en del av jubileumsprogrammet för "Helsingfors 200 år som huvudstad". Det inhemska matevenemanget, som ordnas för andra gången tillsammans med Syystober-evenemanget, rönste stor succé med över 58 000 besökare 2011. Uppgifterna är från ett pressmeddelande (från 31.5) från SLC, <http://www.slc.fi/pressmeddelanden.asp>. Mer om info om tillställningen *Delikatessernas Finland* finns (på finska) under adressen http://www.mtk.fi/herkkujen_suomi.

Lokala lösningar för välfärd på den glest bebodda landsbygden behandlas på seminarium i Helsingfors

I HAAGA-HELIA yrkeshögskola och Suomen Liikemiesten Kauppaopisto i Helsingfors ordnas 11.9 ett seminarium om lokala lösningar för välfärd på den glest bebodda landsbygden, *Paikallisista ratkaisuista hyvinvointia harvaan asutulle maaseudulle*. Målet är att presentera fungerande lokala lösningar, som ger livskraft och välfärd på den glest bebodda landsbygden, och lyfta fram olika lokala lösningar till diskussion för att sålunda få nya infallsvinklar. Bland de medverkanden finns bl.a. miljöminister Ville Niinistö, och ämnen som tas upp är bl.a. energiproduktion med lokala lösningar, landsbygdsservicen i omvandling, behov av plan för planering av landsbygden och framtidens energilösningar i försök (Sitra). Arrangörer är temagrupper för glest bebodda områden och tre andra temagrupper från Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen, samt Finlands Kommunförbund och Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter (MTK). *Program och anmälan (senast 31.8) finns under adressen http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/2262/ohjelma_11.9.2012.pdf*.

Paikallisista ratkaisuista hyvinvointia harvaan asutulle maaseudulle -seminaari

tiistaina 11.9.2012
kello 9:30 – 16:00

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaföreningarna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.